

Mở khóa nguồn lực đô thị: Trao quyền phải đi cùng trách nhiệm

06:17 18/08/2026

Dự thảo Luật Phát triển đô thị đang được chỉnh lý theo hướng mở rộng không gian chủ động cho chính quyền thành phố trong sử dụng nguồn lực, từ vốn nhà nước tại doanh nghiệp đến phát triển tài chính, khoa học - công nghệ và xã hội hóa. Tuy nhiên, cùng với quyền quyết định lớn hơn, yêu cầu đặt ra là phải xác định rõ giới hạn để tránh chồng chéo và bảo đảm hiệu quả quản lý.

Từ quản lý nguồn lực sang chủ động tạo nguồn lực

Một đô thị muốn phát triển nhanh không chỉ cần thêm vốn mà còn phải có cơ chế đủ linh hoạt để quyết định cách sử dụng các nguồn lực đang có. Đây là một trong những hướng được thể hiện rõ hơn trong quá trình chỉnh lý dự thảo Luật Phát triển đô thị được Ủy ban Thường vụ Quốc hội cho ý kiến ngày 17/8.

Điểm đáng chú ý không nằm ở việc bổ sung thêm một số thẩm quyền riêng lẻ, mà ở xu hướng trao cho chính quyền thành phố khả năng chủ động hơn trong tổ chức và phân bổ nguồn lực phục vụ phát triển.

Dự thảo Luật Phát triển đô thị hướng tới tăng quyền chủ động cho chính quyền thành phố trong quản lý nguồn lực, cơ cấu lại vốn nhà nước và huy động đầu tư xã hội. Ảnh internet

Trong đó, lĩnh vực doanh nghiệp nhà nước được đặt vào vị trí đáng quan tâm. Dự thảo bổ sung cơ chế để HĐND thành phố quyết định tiêu chí, danh mục và tỷ lệ vốn nhà nước nắm giữ tại doanh nghiệp do UBND thành phố làm đại diện chủ sở hữu.

Nếu được thông qua, cơ chế này có thể tạo thêm dư địa để thành phố chủ động sắp xếp danh mục doanh nghiệp, cơ cấu lại phần vốn nhà nước và quyết định việc bổ sung vốn khi cần thiết. Thay vì chỉ nhìn doanh nghiệp nhà nước dưới góc độ quản lý tài sản công, chính sách mới hướng tới sử dụng nguồn lực này như một công cụ phục vụ chiến lược phát triển đô thị.

Điều quan trọng là quyền tự chủ phải gắn với hiệu quả. Việc nắm giữ bao nhiêu vốn, đầu tư thêm vào đâu hay cơ cấu lại doanh nghiệp như thế nào cần được đặt trong mục tiêu cụ thể về hiệu quả sử dụng vốn, chất lượng dịch vụ công và đóng góp cho tăng trưởng.

Cách tiếp cận này cũng xuất hiện trong các lĩnh vực khác. Dự thảo bổ sung cơ chế huy động nguồn lực xã hội cho văn hóa, thể thao, du lịch, giáo dục và đào tạo; đồng thời mở thêm hướng sử dụng nguồn lực cho khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo.

Đặc biệt, việc cho phép một số doanh nghiệp sử dụng quỹ phát triển khoa học và công nghệ để đầu tư vào quỹ đầu tư mạo hiểm có ngân sách thành phố cho thấy tư duy huy động vốn đang được mở rộng. Nếu được vận hành hiệu quả, nguồn lực của doanh nghiệp có thể được kết nối với nguồn lực công để tạo thêm dòng vốn cho các dự án đổi mới sáng tạo.

Càng phân cấp, càng cần ranh giới rõ

Một trong những lĩnh vực được kỳ vọng tạo động lực mới là trung tâm tài chính quốc tế. Dự thảo tiếp tục hoàn thiện cơ chế để thành viên trung tâm được cung cấp dịch vụ tài chính và các dịch vụ hỗ trợ theo giấy phép. Một số thẩm quyền của cơ quan điều hành tại thành phố cũng được thiết kế với yêu cầu có ý kiến của Bộ Tài chính và Ngân hàng Nhà nước.

Điều này phản ánh bài toán cân bằng giữa tính linh hoạt của một trung tâm tài chính đặc thù và yêu cầu quản lý thống nhất ở cấp quốc gia.

Đây cũng chính là vấn đề được đặt ra rộng hơn với toàn bộ dự thảo luật. Thường trực Ủy ban Pháp luật và Tư pháp đề nghị tiếp tục rà soát nhiều nội dung, trong đó có khu thương mại tự do, khu logistics tích hợp, khu phi thuế quan, trung tâm tài chính quốc tế, hạ tầng năng lượng và khu kinh tế đặc biệt.

Đáng chú ý, cơ quan thẩm tra không đồng tình với việc mở rộng phạm vi điều chỉnh của luật sang một số mô hình tại các tỉnh, thành phố chưa thuộc đối tượng áp dụng. Lý do là những nội dung này chưa nằm trong phạm vi ban đầu của dự thảo và có thể tạo ra sự mở rộng chính sách vượt quá mục tiêu của luật.

Vấn đề này cho thấy một yêu cầu quan trọng khi tăng phân cấp: Trao quyền không đồng nghĩa với mở rộng quyền không giới hạn.

Đối với các đô thị lớn, cơ chế đặc thù có thể giúp rút ngắn quá trình ra quyết định, khai thác tốt hơn nguồn lực và phản ứng nhanh trước những vấn đề phát sinh. Nhưng nếu mỗi địa phương được thiết kế quá nhiều cơ chế riêng, hệ thống pháp luật có nguy cơ phân mảnh, phát sinh cách hiểu khác nhau và khó bảo đảm tính thống nhất trong quản lý.

Kết luận phiên họp, Phó Chủ tịch Quốc hội Nguyễn Khắc Định yêu cầu tiếp tục hoàn thiện dự thảo theo hướng quy định có tính khái quát cao và có khả năng áp dụng lâu dài. Đối với các cơ chế dành cho TP.HCM, đặc biệt là trung tâm tài chính quốc tế, cần bảo đảm sự thống nhất với các chính sách khác.

Thông điệp này đặt ra bài toán lớn hơn cho dự thảo Luật Phát triển đô thị: Không chỉ là trao cho thành phố thêm quyền, mà phải xây dựng một cơ chế để

quyền đó được sử dụng đúng mục tiêu, minh bạch và có trách nhiệm.

Nếu làm được điều này, phân cấp có thể trở thành công cụ giải phóng nguồn lực thay vì chỉ là sự dịch chuyển thẩm quyền. Thành phố sẽ có thêm khả năng chủ động về vốn, đầu tư và đổi mới sáng tạo, trong khi Nhà nước vẫn giữ được những nguyên tắc chung cần thiết để bảo đảm kỷ luật tài chính, tính thống nhất của pháp luật và hiệu quả sử dụng nguồn lực công.

Minh Thành (t/h)